



*Snön kommer och den gamla torrfuran skapar sin och naturens egen skulptur. Denna skulptur finns att beskåda i urskogsområdet längs Kieblefjällens sluttning mot Linaälven i Friska Gällivare.*



**Gällivare Landsbygd**

sid 2-3



**Våra vänorter**

sid 4

***NORDANVIND***

**Slår till i Malmberget**

sid 6-7



**Tema  
Miljö**

sid 8-9



# Gällivare landsbygd utvecklas

## Landsbygdskommittén utarbetar ett program

Gällivare kommun har tillsatt en landsbygdskommitté. Deras uppgift är att utarbeta ett program för landsbygdens utveckling. Men kommittén är inte i första hand någon kommunal klagomur, utan ett forum för idéer kring landsbygdens framtid, säger Valter Vågman ordförande i kommittén.

Landsbygdskommittén har redan haft

möten i Nattavaara och Skaulo/Puoltikasvaara. Vid mötet i Nattavaara deltog 25 personer som tog upp följande frågor:

- \* Lokaler för barnomsorg
- \* Badplatsen i Nattavaara, Sarvisvaara och Polcirkeln
- \* Slyrensning efter vägarna
- \* Renhållning med spillor och batterier
- \* Upprustning av lekparken
- \* Mineralfyndigheter
- \* Buss- och tågtrafiken till Gällivare

- \* Belysning vid skidspår, isbanor och vägar
- \* Bostäder för att få ungdomar att stanna kvar i byn. Nästa möte anordnas i Nilivaara.

Det är viktigt att områdets befolkning deltar och kommer med idéer säger Valter Vågman.

De övriga ledamöterna, Gun Hug-Niemi, Karl-Erik Häll, Eivon Israelsson och Bernhard Winsa samt sekreterare Eva Bylund deltar också vid mötet i Nilivaara.

## EMMA I METTÄ – DOKKAS

1980 deltog Gällivare kommun i ett försök som fick namnet "Samordnad stationär glesbygdsservice". Dokkas, Mollösund, Kalvträsk, Öje och Muodslompolo var orterna som blev utvalda. Glesbygdsservice i olika former skulle prövas på dessa orter. Samordning blev nyckelordet.

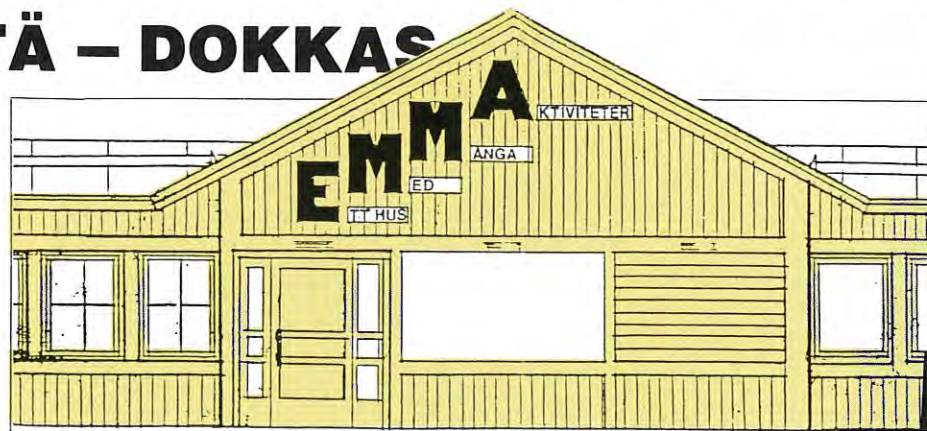
Inom Dokkasområdet bor det 500 personer, varav 30 % är under 20 år. Skolan i Dokkas var 1980 nedsliten, gymnastiksal saknades, förskolan behövde lokaler och det fanns ett stort behov av moderna samlingslokaler.

### Diskussion om placering

De första åren på 1980-talet var det en diskussion om placeringen av en byggnad för all kommunal service. Det fanns tre alternativ. Dokkas, Mettä-Dokkas och Leipojärvi. Befolkningen var oeniga så politikerna beslöt att placera byggnaden i Mettä Dokkas som ligger mitt i området. Huset fick namnet EMMA som betyder "Ett hus med många aktiviteter".

### EMMA - fem år efter invigningen

EMMA innehöll: förskola, låg-, och mellanstadieskola, hår- och fotvård, distriktssjukvård, bibliotek, matsal för skolbarn och pensionärer, cafeteria, hobbylokaler, gymnastiksal, samlingslokaler för möten. Greta Eriksson, kokerska, har varit



med sedan den dag EMMA invigdes. Hon säger:

- Huset är jättebra och används flitigt för träffar av olika slag, bröllop, begravningar. Jag har också 10-15 pensionärer här om dagarna som äter. De utnyttjar också husets slöjdsalar. Flera studiecirkel bedrivs också, bl a i biodling. Nu har dom också skaffat två bikupor.

Satsningen har haft stor betydelse inte minst för pensionärerna. Julbordet samlar alltid mycket folk - ibland blir det för många anmälningar.

### Teater och musik

Anita Landström boende i Mettä-Dokkas säger:

- Vi utnyttjar huset mycket för kurser, föreningsverksamhet, teater och musik-kafé. I samarbete med ABF har vi arrangerat mindre teaterföreställningar. Vi har fått hit Norrbottensteatern och även Norrbottenmusikern. Det är jag och en annan kvinna i byn som håller i detta. Ibland kan det vara upp till 100 personer

vid en teater-föreställning. Huset är en stor tillgång.

### Skolelever och pensionärer

Skolan är en viktig del i EMMA. Kent Renlund, lärare, har varit med från starten.

- Vi i skolan har det väldigt bra, men förskolan har fått tränga lokaler. Det är fint att alla barnen (förskolan och skolan) får träffas. Det blir inga problem med stadieövergångar. Sedan är det bra för barnen med kontakten med pensionärerna som är i huset. Det är en naturlig kontakt.

Det händer ofta att pensionärerna, som är här och äter eller slöjdar, kommer och pratar med barnen.

Lennart Landström, ordförande i lokalstyrelsen, avslutar samtalet om EMMA med att säga:

- Man påminns allt mer om det riktiga i satsningen. Hur ska man annars klara den kommunala servicen i glesbygden, i dessa åtstramningstider. Samordning är nödvändigt.

## POSTEN I AFFÄREN

Nattavaaraborna kan snart göra postärenden i affären. Konsumbutiken blir även postkontor den 4 februari. Postservicen räddas och butiken rustas upp genom ett samarbete mellan Posten och Konsum i Nattavaaraby.

Postmästaren Håkan Andersson anser att service på landsbygden behövs, men kostar alltför mycket. Det är därför som det gäller att hitta bra lösningar för att ge postservice åt glesbygden. Lantbrevbäring är ett sätt, men nog är det bäst att det finns ett postkontor i byn.

Han tog därför kontakt med Konsumledningen i Gällivare och erbjöd dem att överta posten i Nattavaaraby. Magnus Svensson, föreningsledare, tyckte idén var bra och tillsammans utformades ett beslut om att Konsum skulle ansvara för posten. Nu pågår ombyggnad av lokalerna.

### Öppet varje dag

De 84 hushållen i byn får nu ett postkontor som har samma öppettider som affä-

ren. Det blir faktiskt längre öppettimmar än posten i Malmberget. Butiken får också möjlighet att öka sin omsättning. 1990 var den 2,7 miljoner kronor och 1991 beräknas omsättningen öka till 3,1 miljoner.

Dessutom satsar Konsum på en upp- rustning av butiken. Posten kommer att utbilda personalen under januari så att de klarar sin uppgift.

### Medlemsrådet positivt

Per Allan Hedström från medlemsrådet i Nattavaaraby är positiv till att Konsum sköter om postservicen.

Vi ger byborna en förbättrad service och tryggar framtiden för affären, säger Per Allan Hedström. Han välkomnar alla att komma den 4 februari till Nattavaarabys postkontor i Konsum.



Magnus Svensson, föreningsledare i Konsum och Håkan Andersson, postmästare, är nöjda över avtalet om Posten i Konsum.



Agnes Jacobsson kan handla mjölk och skicka ett paket den 4 februari från affären i Nattavaaraby.



Gerda Nilsson-Springare och Ella Vaksjö, personal i Konsum samt Per Allan Hedström från medlemsrådet vid postfacken i butiken.



Per Allan Hedström vill gärna få tidningen med morgontåget från Luleå. Tåget åker förbi kl 04.00 på morgonen men stannar inte. Nu får de tidningen först kl 11.00.



# VENSKAB GIVER KENDSKAB



Det finns nog få Gällivarebor som kan säga vilka kommuner som är Gällivares vänorter. Kommunbladet ställde frågan till 50 lärare.

De flesta kunde någon ort men alla tre vänorter kunde ingen av lärarna. Vi kan avslöja att våra vänorter heter Vågan, Kittilä och Kirovsk.

Berit Landström är ordförande i Föreningen Nordens lokalavdelning i Gällivare. Hon har många gånger skrivit till kommunen och betonat vikten av vänortssamarbete. Det har blivit en svag reaktion på hennes brev men under hösten har kommunen vaknat upp.

Kommunens politiker har träffat Föreningen Norden och börjat diskutera ett program för vänorterna. Alla är positiva och det ser hoppfullt ut för framtiden, säger Berit Landström.

Föreningen Norden har 100 medlemmar. De prioriterar ungdomsfrågor och utbyten mellan skolorna. Ett sätt är att få elever från årskurs 5 att skriva till en norsk klass. De blir brevvännor och får kunskaper om varandras vardag. En annan viktig fråga är miljöfrågorna på Nordkalotten.

Nordiska miljöåret innebär bl a att studiecirklar skall startas om vår

miljö. Norden och våra kontakter mellan folken är något som vi ska vara stolta över, anser Berit Landström.

## Vänorter för alla

Ett vänortssamarbete innebär att alla invånare i en kommun kan delta. Föreningar och dess medlemmar kan göra studieresor.

Företagare lär av varandras verksamhet och hittar nya marknader. Skolelever får kunskaper om andra länders kulturer. Konstnärer och hantverkare kan ställa ut sina alster.



Kittilä kommun besökte Gällivare och träffade kommunledningen.

Musiker får uppträda i annorlunda miljöer och möta en ny publik. Politiker lär hur vänorten prioriterar den kommunala verksamheten.

Under 1991 kommer vänortssamarbete att blomma upp med en mängd arrangemang i Gällivare och besök i vänorterna. Vi ska lära av varandras kulturer och varför inte göra en semesterresa till någon av vänorterna.



## KIROVSK

Stad, ca 25 mil från Murmansk. 58 000 invånare. Gruvort med apatit och neftefinndigheter. Livsmedelsindustri. Snickerifabriker. Mineralogiskt museum. Botanisk trädgård. Skidstadion med längdåkning och alpin.



## KITILÄ

Kommun i Finland, ca 25 mil från Gällivare. 6 000 invånare. Jordbruk. Småindustrier. Turistort med ca 5 000 turistbäddar. Skidanläggningar med längdåkning och alpin. Lantbruksskola med jordbruk och rennäring. Konstnärscentrum med bl a Reidar Särestöniemis ateljé



## VÅGAN

Kommun i Norge på Lofoten, ca 15 mil från Narvik, 9 400 invånare. Centralort Svolvær. Fiskeindustri, handelscentrum, konstnärscentrum med konstskola och ateljé. Turistort med stora fritidsanläggningar.



# BYN SOM HAR FRAMTIDSTRO

Nikkaluokta ligger 18 mil från Gällivare. Färden dit går via Kiruna och det är nog få som känner till att orten Nikkaluokta är placerad i Gällivare kommun. Ortsnamnen kommer från en person som hette Nikolaus "Nikku". Han byggde en fiskelåda på andra sidan viken (luokta). I dag har byn 12 familjer som har efternamnen Sarri, Haugli, Inga och Sunna.

I början av 1900-talet flyttade till Nikkaluokta Nils Olsson Sarri och Petter Haugli med familjer. Det var dåliga tider för renskötseln så därför började de i stället arbeta med turism.

## Lång turistbakgrund

Nikkaluokta låg som en knutpunkt för färder till Kebnekaise. Det första huset som byggdes i byn var faktiskt till för turisterna. Orsaken var att det var svårt att ta betalt för en bädd i bostadskåtan.

Sarri och Haugli bedrev också båttransporter längs Kalixälvens källflöden. De var också fjällförare och bärare av turister-



Johan Haugli och Henrik Sarri (ledamöter i styrelsen Nikkaluokta turist AB) är nöjda med turistanläggningen. En vackrare utsikt finns nog inte tycker Johan och Henrik.

nas packningar vid färden mot Kebnekaise.

## Kommungränsen

Det har på senare tid varit diskussion om kommungränsen. Några har ansett att Nikkaluokta borde tillhöra Kiruna kommun. Bakgrunden till kommungränsen är att lantmätaren skulle sätta ut gränsen.

Petter Haugli har berättat att lantmätaren ansåg det vara så snårigt att gå vid Ladjokken. Kommungränsen blev därför, beroende på lättja från lantmätaren, satt vid Nikkaluokta. Porten till Kebnekaise är därför nu på Gällivare kommuns marker men själva fjället är i Kiruna kommun.

## Samisk prägel

Den samiska flaggan vajar vackert utanför den nybyggda turistanläggningen. Huset för tanken till kåtor, vindskydd och fjäll. Den liknar också en båt med dess stäv som pekar mot Kebnekaise och det stora äventyret.

Ägare till turistanläggningen är söner till Nils Olsson Sarri och Petter Haugli. De driver även en stugby och camping i byn. Den samiska prägelns förstärks ytterligare genom att vid infarten till byn finns det uppbyggt torvkåtor, spiskåtor och en njalla.

## Byn ökar

Nikkaluokta är byn som ökar sin befolkning. 1970 fanns det 6 familjer och



Nikkaluokta samekapell invigdes 1942. Inredningen är gjord av byns hantverkare och slöjdare.

# NIKKALUOKTA

tjugo år senare finns det 12 familjer.

40 000 personer besöker varje år turistanläggningen på sin färd till och från Kebnekaise. Nikkaluoktaborna har en framtidstro och satsningen på turismen ger arbete och inkomster.



Turistanläggningen präglas av en samisk profil. Huset för tanken till kåtor, vindskydd och fjäll.

# NORDANVIND SLÅR TILL I MALMBERGET

Kommunbladet kommer ingående att berätta om övningen Nordanvind som drabbar vår kommun i mars. Länsstyrelsens Kenneth Strömberg, skriver i denna artikel om civilförsvarets roll i övningen. I nästa kommunblad beskrivs ett hemskyddsombuds arbetsuppgifter samt vad som händer under Nordanvinds dagar i Gällivare.

Den tionde mars kommer övningen Nordanvind till Malmberget och delar av orten kommer att stå i brand. Det blir verklig övning för civilförsvaret vid Nordanvind, berättar Krister Westerberg, utbildningsledare vid länsstyrelsens försvarsenhet, i samband med en utbildning av gruppchefer inom kommunens hemskyddsorganisation.

## 100 personer deltar i Malmberget

Boende inom området kommer att utrymmas och bege sig till Porjus. Vi räknar med att 1.000 personer kommer att utrymmas från centrala Malmberget, vilket betyder i princip alla som vistas där när det smäller, säger Krister Westerberg. Utrymningen är en viktig detalj i den stora försvarsmaktsövningen, där en mängd olika civila myndigheter deltar.

## Samverkan och samordning

Förutom försvarsmaktens olika vapenslag deltar länsstyrelsen, landstinget, SJ, Banverket, Televerket, Televerkets Radio, Vattenfall, Posten, Polisen, Räddningstjänsten, Gällivare och Jokkmokks kommun, företag och åkerier i Gällivare. Huvudsyftet med övningen är i första hand militärt, där mobilisering, strid och samverkan med andra enheter och myndigheter skall övas.

— För de civila myndigheterna är övningen i första hand till för samordning och samverkan mellan varandra och med militära enheter.

— För de myndigheterna är övningen ett ypperligt tillfälle att öva den egna organisationen, säger Krister Westerberg och fortsätter:

— För kommunerna innebär det i praktiken att öva befolkningskydd och räddningstjänst.

— Befolkningskyddet är en förebyggande verksamhet som går ut på att förhindra och mildra skador på civilbefolkning och egendom.



Övningen Nordanvind genomförs i rivningshus vid Gropen i Malmberget.

Dessutom är det till för att informera allmänheten, bland annat om användning av andningskydd, iordningställande av skyddsrum och hjälpa skadade. Utbildning i självskydd och personligt skydd kommer att trappas upp om en allvarlig situation inträffar.

## Civilförsvaret engageras

I fred svarar kommunens civilförsvärsförening för verksamheten, i krig blir den förstärkt med hemskyddsorganisationen.

— Befolkningskydd och räddningstjänst, som tidigare kallades för civilförsvaret, kommer att mobiliseras som en del i övningen, berättar Krister Westerberg. För Gällivare kommun handlar det om 319 personer, av totalt 852 som ingår i organisationen.

Momenten som skall övas blir följaktligen mobilisering, utrymning, räddningstjänst och omhändertagande av hemlösa, barn och pensionärer. Ett 50-tal frivilliga hemskyddsombud kommer att stötta och hjälpa till med dessa uppgifter. Vid övningen Nordanvind kommer det att smälla en hel del, speciellt i inledningen då Malmberget kommer att anfallas.

— Det blir buller från flygplan, säger Krister Westerberg. Samtliga boende inom området kommer att beröras på ett eller annat sätt. Men innan attackerna sätts in har förstas delar av Malmberget redan utrymts.

För de som utrymmer med egen bil blir själva utrymningen som en utflykt. De kommer att få 20 liter bensin och bli bjudna på mat och underhållning i Porjus. Underhållningen står Euskefeurat för.

— I samband med underhållningen blir det uppvisningar av olika slag. Bland annat kommer MC-klubbar, fallskärmshoppare, Röda korset, Polisen, Räddningstjänsten och en mängd olika frivilliga organisationer att visa upp sig, berättar Krister Westerberg.

## Kommunen samordnar

Vid Gällivare kommuns planeringskontor arbetar man med förberedelser inför övningen Nordanvind. Planeringschefen Jurrien Schuitema och planeringsassistenten Kerstin Pettersson svarar för samordningen av kommunens planering, där totalförsvaret ingår.

— Vi håller på att bygga upp en fungerande organisation med hemskyddsombud, för att täcka upp behovet som finns, säger de.

Arbetet med det svarar Bo Lindberg för. Tillsammans med Gällivare Civilförsvärsförening.

## Hemskyddsombud deltar aktivt

Planeringschefen Jurrien Schuitema:

— Hemskyddsombuden kommer att ställa upp på övningen, de kommer bland annat att jobba med information på olika informationsställen i samband med utrymningen av Malmberget.

Kommunen är indelad i 29 hemskyddsområden. I varje område finns ett informationsställe, som kommer att bemannas.

— Vid själva övningen är det viktigt att statistik och uppgifter finns på de som lämnar olika områden - och var de inkvarteras, säger han.

Bo Lindberg är projektanställd av Gällivare kommun och jobbar med den praktiska planeringen av utrymningen vid Nordanvind tillsammans med Jurrien Schuitema och Kerstin Pettersson vid planeringskontoret.

Vad betyder Nordanvind för kommunens hemskyddsorganisation?

— Den betyder att organisationen får komma i arbete. Den får fin träning och erfarenhet av undsättning och utrymning.

Undsättning?

— Ja, att man rycker ut och hjälper folk som är i svåra förhållanden, säger Bo Lindberg, för att förtydliga det hela. Hem-



Jurrien Schuitema, Kerstin Pettersson och Bo Lindberg planerar kommunens insatser under Nordanvind.

skyddsombuden kommer att ta hand om en hel del lätt skadade och förvirrade människor, så att dom kommer i skydd. Och skydd blir i skolor och allmänna lokaler.

Informationen inför övningen svarar länsstyrelsen för, tillsammans med kommuner och övriga inblandade myndigheter.

Allmänheten bör vara införstådd med att det blir en omfattande övning, och de flesta verkar vara positivt inställda till den, säger Bo Lindberg.

— För oss som jobbar med hemskyddsombud blir övningen ett fint tillfälle att visa upp oss - helt enkelt få fin PR för vår verksamhet, säger han.

- Vårt område häruppe är tydligen viktigt. Om något allvarligt skulle inträffa, säger planeringschefen Jurrien Schuitema.



## Konsumenttrutan

### RESTIDER OCH RESEKOSTNADER FRÅN GÄLLIVARE TILL LULEÅ (ENKEL RESA)

Här följer en redovisning på vilka valmöjligheter du har exempelvis en onsdag.

Flyg	Från Gällivare	kl 06.00	ank Luleå kl 06.40	pris 969:- kr
	" "	kl 17.25	" " kl 18.05	pris 969:- kr

Tid och kostnad för flygtaxi/flygbuss tillkommer.

Buss	Från Gällivare	kl 05.30 via Överkalix/Kalix	ank Luleå kl 10.25
	" "	kl 08.30 " " " "	ank Luleå kl 13.25
	" "	kl 13.30 " Jokkmokk "	kl 17.50
			pris 125:- kr

Tåg	Från Gällivare	kl 06.50	ank Luleå kl 09.08	pris 228:- kr
	" "	kl 10.48	" " kl 14.09	pris 114:- kr
	" "	kl 13.05	" " kl 16.03	pris 114:- kr
	" "	kl 18.00	" " kl 21.00	pris 114:- kr

Studierande åker på studiebiljett som ger ytterligare 50% rabatt på angivna biljettpriser.

Bil	En Volvo 740, 90 års modell	costar enligt Konsumentverkets bilkostnadskalkyl
	ca 20 kronor/mil, vilket betyder att en enkelresa till Luleå	costar 500 kronor, och beräknas ta ca 3 timmar.



Krister Westerberg från länsstyrelsen betonar vikten av samverkan och samordning vid Nordanvind

# MILJÖ- OCH HÄLSO- SKYDDSNÄMNDEN i närbild



Miljöfrågorna är viktiga, anser ledamöterna i miljö- och hälsoskyddsnämnden. De vill engagera privatpersoner, föreningar och företag för en bättre miljö i Gällivare kommun. Det finns ett stort engagemang för miljöfrågorna visade bl a städskampanjen som genomfördes i somras. Föreningar och dess medlemmar städade områden och containerna fick tömmas dagligen.



Från vänster: Eily Smedman (s), Rolf Ryrlund (s), Börje Johansson (vp), Nils Lindblom (s), Helena Parfa (fp) samt sittande Karl Henriksson (s).

## Den gamla tiden— Hälsoskydd mot sjukdomar

Det ryser väl hos alla när vi hör talas om pest, smittkoppor, kolera, tuberkulos och polio. Sjukdomar som vandrade från hus till hus. Smitthärdarna var den dåliga hygien och kalla, smutsiga bostäder. Samhället blev tvungen att satsa på hälsoskydd för att få bort de smittsamma sjukdomarna.

I Gällivare härjade sjukdomarna och ett speciellt epidemisjukhus byggdes vid Kvarnforsen i Vassaraälven. Det låg enligt beläget och frisk luft, sol och värme blev botemedlen mot epidemierna som fanns i Gällivare.

## Den nya tiden— Miljöskydd

Under 1980-talet blev miljöfrågorna av största betydelse hos de politiska partierna. Ett bevis på detta var att hälsoskyddsnämnden bytte namn till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Gunnar Pohjanen, hälsoskyddschef sedan 1962, anser att resultatet av deras arbete har bl a blivit:

- \* Företagen har en förståelse av vikten att satsa på miljöförbättrande åtgärder.
- \* Affärerna har bra livsmedelskylar som ger bättre kvalitet på maten



\* Bra avloppsrening genom att kommunen satsat stora resurser.

### Brister i miljöskyddet

Men det finns brister kvar idag, säger Gunnar Pohjanen och räknar upp följande:

- \* Skräpigt i samhället. Varje vår kommer allt skräp fram. Alla måste satsa på ett renare samhälle och få en positiv syn på vikten av att inte skräpa ner.
- \* Hund- och hästlorten, ett problem som endast djurägarna kan klara av genom att plocka upp lorten.
- \* Hushållens miljöfarliga avfall, ex batterier och målarfärg, måste behandlas bättre.
- \* Pappers- och glasåtervinning är viktiga delar i att spara resurser. Tyvärr köper inte pappersbruken returpapper. Det är ett slöseri att slänga bort papper. Hälsö- och miljöskyddsnämndens politiker och

tjänstemän är beredd att satsa, under 1990-talet, på ett miljövänligt Friska Gällivare. Men vi behöver invånarnas stöd i detta viktiga arbete, anser Gunnar Pohjanen.



Gunnar Pohjanen, hälsoskyddschef i Gällivare kommun.

# Hund-, katt-, och hästägare

## Du tar väl upp. . . . .

Ett djur som hund eller en katt har utan tvekan berättigande som sällskap åt människan, i brukssammanhang, som trygghetsfaktor m m. Hunden är för övrigt människans äldsta husdjur och följeslagare.

Tyvärr kan dock varken hunden eller katten förmås anpassa sig efter de hygieniska krav vi människor ställer på oss själva. Rumsrenhet är det längsta man kan komma fram till.

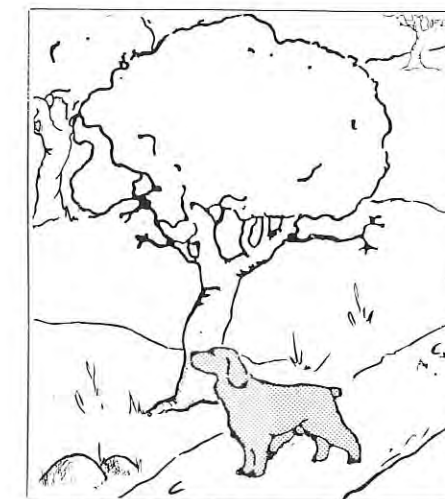
Att uträtta behov utomhus, i livsmedels-, vatten-, sandlåde-, parkmiljöer o s v. Den minst ansvarige i sammanhanget är djuret. Slutliga ansvaret för dess handlande återfaller i alla lägen på ägaren.

## Låt oss slippa förbud

Många kommuner har infört obligatoriskt upptagningstvång för hundföreningar, så är det inte i vår kommun.

Låt oss visa att vi är vuxen situationen genom att nyttja utplacerade toaletter, att ta hand om "hund- och kattbajs" när detta av någon anledning hamnar olämpligt, att ha kontroll över djuren vid rastning, att tänka på allergiker m fl.

För undvikande av risker och obehag samt för skapande av ett trevligare och sundare samhälle tillgängligt för alla kommunmedborgare, låt oss enas om att göra katt- och hundinnehav, om inte till glädje för oss alla, i varje fall acceptabelt för dom flesta.



# Släng inte det bästa från din trädgård

Vad gör man då med trädgårdsavfallet? Jo, man komposterar det. Genom tekniska kontoret får Du nu möjlighet att till ett subventionerat pris köpa en SOILSAVER kompostbehållare. Gärna tillsammans med dina grannar.

## Det är viktigt med återvinning

Cirka 20% av allt avfall är trädgårdsavfall, istället för att slänga det, kan Du skaffa Dig en bättre och billigare trädgård samtidigt som Du bidrar till att minska sopberget och minska kostnaderna för sophantering. Detta kommer Du på sikt att få nytta av genom att kostnaderna för sophämtning minskar.

## Vad kan man kompostera?

Allt organiskt material kan komposteras i kompostbehållaren. Dock icke matrester av sådant slag att det kan locka till sig djur eller ohyra. Förutom trädgårdsavfall går det utmärkt att tillsätta följande: äggskal- Grönsaksrester- Fruktaavfall- Kaffesump- Tesump- Vedaska (kall)

## Hur gör man?

Allt Du behöver veta om hur Du sköter din kompost framgår av den broschyr som Du får tillsammans med din SOILSAVER. Skulle Du trots det ha frågor kan Du antingen ringa Alf Martinsson på tekniska kontoret eller till "den gröna telefonen" 020-74 08 00, där kan du tala direkt med SOILSAVERs expert på kompostering, observera att det kostar dig bara en markering.

## Vad kostar det?

Tekniska kontoret erbjuder dig att köpa SOILSAVER för 470:- per styck inklusive frakt och mervärdesskatt. På gatan kostar SOILSAVER över 600:-. Allt Du behöver göra är att före 15 februari 1991 sända in ne-



danstående talong till oss eller kontakta Alf Martinsson på telefon 0970-180 00 och göra Din beställning. Observera att anmälan är bindande. Leverans kommer att ske under Mars eller April månad så att Du kan komma igång med komposteringen så snart snön har försvunnit.

Namn:.....

Adress:.....

Postnr:.....Postadress.....

Jag beställer härmed .... st SOILSAVER (max 2 st per hushåll)

.....  
(Underskrift)

OBS! beställningen är bindande!

# BOKSLUT FÖR TURISMEN

Gällivare kommunfullmäktige antog 1984 ett turistpolitiskt program. 60 förslag fanns i programmet och under sex år har de genomförts av kommunen, företag och föreningar. Alla har tillsammans strävat mot samma mål.

Idag ger turismen skatteintäkter, arbeten och omsättning i affärer. Turistsatsningarna i Friska Gällivare väcker beundran och vi har blivit en modell för andra kommuner i Norrbotten.

1985 erbjöds kommuninvånarna kunskaper om sevärdheter och service genom öppet hus på turistanläggningarna. 12000 personer deltog i kampanjen "Turista i din egen kommun". Vi satsade på kommuninvånarna eftersom de är de viktigaste budbärarna av god service på en ort.

En besökare frågar den första han möter om serveringar, sevärdheter, hotell, affärer och busstider. Svaret som lämnas visar kunskapen och hur välvillig ortsbönan är till turister. Vi har fått många lovord över vänligheten i Gällivare.

De anställda på hotellen trimmas i service genom egen företagsutbildning men också genom speciella turistkurser på AMU, studieförbunden och gymnasieskolan. Utbildning i service pågår alltid i en turistkommun. Men det gäller att

präglade ungdomarna i service och omtanke. Det måste ske redan i skolan.

## ✓ Arrangemang från morgon till kväll

Det har hänt en del i Gällivares utbud av arrangemang de senaste fem åren. Nu kan en besökare få uppleva natur och kultur i en spännande blandning. Vad sägs om följande:

- \* En forsfärd i Kaitumälven ger en ytterligare upplevelse om bygden genom ett besök i Kaitumkapellet.
- \* Klondyketiden blir spännande genom ett besök i kåkstan och guldvaskning i guldgrävaren Björkman-Bergqvists fotspår.
- \* Luleälven visar sin kraft och nytta genom en visning av Porjus gamla kraftstation och pimpling på Akkajaur.
- \* Barnen får sitt lystmäte genom att åka på en flotte efter Vassaraälven till Pluppskogen.
- \* Dagens gruva får besökaren inblick i genom ett besök i Vitåfors eller Aitik.

## ✓ Topmodern anläggningar

Gällivare kommun äger idag turistanläggningar som har blivit upprustade de senaste åren. Tjuonajokk är en vildmarkscamp som är ett måste för sportfiskaren. Ingen lämnar Tjuonajokk utan en harr. Killingi har en fin turistanläggning som tar emot besökarna efter en



Sjöfallets turistanläggning bjuder på genuina maträtter med råvaror från Norrbotten.

färd längs Kaitumälven. Sjöfallet och Ritsem erbjuder femstjärniga campingplatser för husvagnar.

Andra anläggningar har blivit sålda som t ex vandrarhemmet på Andra Sidan. Nirraanläggningen skall säljas till hugade spekulanter.

Motorn i turismen, Dundretanläggningen, har under detta år varit föremål för intensiva diskussioner om försäljning. Nu beslöt kommunfullmäktige att dels köpa ut Riksbyggen från Dundret dels att utarrendera anläggningen till Nex Hotel AB. Men målet är att sälja Dundretanläggningen.

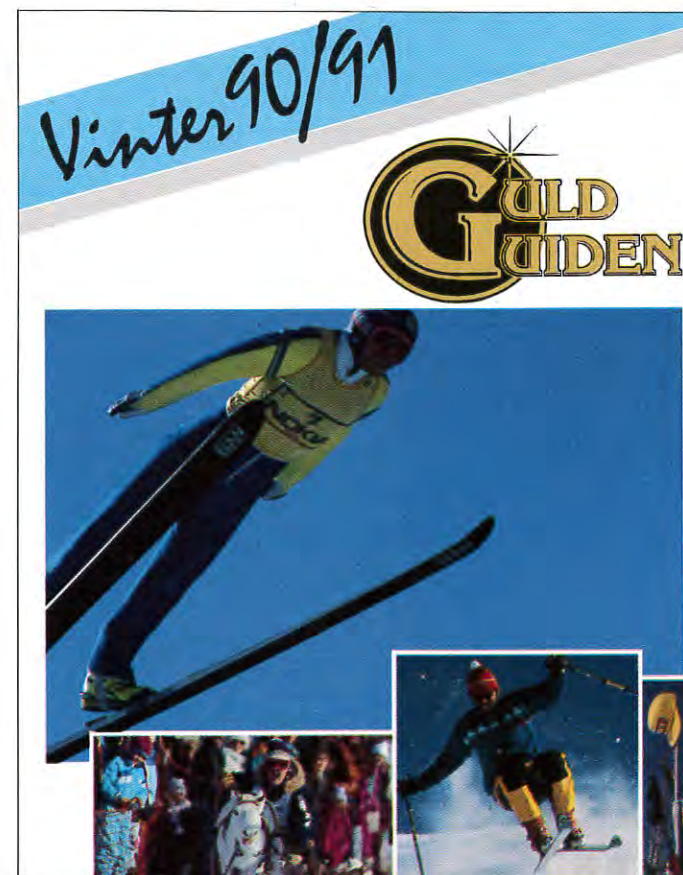


Nirraanläggningens stugor skall försljas.



Plupp och hans vänner har blivit en succé. Nu utreds möjligheterna att starta, i Gällivare, en natur- och kulturskola för barn från Norrbotten.

# – 60 förslag genomförda



Guldguidens utgivare är Friska Gällivare ekonomisk förening. Nu utvecklas den ytterligare genom en vinterguide.

## ✓ Ny turistorganisation

1984 ansågs turismen vara en del i fritidsverksamheten. Ansvarig var fritidsnämnden. Turistprogrammet betonade dock att turismen var en näring och därför fick kommunstyrelsen ansvar för att driva turistfrågorna. Näringslivskansliet fick i uppdrag att verkställa förslagen i programmet.

Ett av förslagen var att bilda en ekonomisk förening. Medlemmar skulle vara kommunen, företag och föreningar som har intresse att utveckla besöksnäringen. Namnet blev Friska Gällivare ekonomisk förening, och den har idag ett 50-tal medlemmar.

## ✓ Friska Gällivare - en symbol som slår

Gällivares symbol är välkänd i när och fjärran. Den väcker diskussion hos kommuninvånarna men uppskattas positivt av besökare. Under de senaste åren har vår marknadsföring präglats av att Gällivare visas som Lapplands hjärta och med hjortronet som symbol för naturen och det gula guldets.

Idag finns symbolen Friska Gällivare på dekaler, brevpapper, flaggor, affischer, annonser - ja praktiskt taget på all information från kommunen. Den har blivit en succé.



## Framtidens turism

Gällivare kommunfullmäktige beslöt vid oktobermötet att 1990-talets turism skulle präglas av följande riktlinjer:

- \* Kommunal turistverksamhet i den sedvanliga kommunala förvaltningen avvecklas.
- \* Friska Gällivare ekonomisk förening, får en ökad betydelse för bl a aktiviteter, servicesatsningar och utbildning inom turism och service. Guldguiden utvecklas.
- \* Camping i Gällivare AB bildas.
- \* Friska Gällivaresymbolen marknadsförs intensivt.
- \* Natur- och kulturskola för barn utreds. Ekonomisk kalkyl utarbetas för upprustning av "Söderbergs hus" samt ekonomisk kring en natur- och kulturskola.
- \* En inventering av den turistiska verksamheten görs utifrån handikappsynpunkt.



Campingen i Gällivare, Sjöfallet och Ritsem skall få ett eget aktiebolag.

Friska



# DET HÄNDER I GÄLLIVARE

## Februari

- 1-28 Utställning Kerstin Gundmalm, Centralskolans café
- 4-28 Utställning Ove Skoglund, Gällivare hembygds-museum
- 10 Bevara inlandsbanan- rälsbussresa till Porjus
- 12 Fettisdag
- 15 Fjällvädertelefonen öppnas, 0970-185 0816
- 17 Lappland Winter Skoter-games
- 22-24 SM i hundspann Nome, Palohuornas
- 24-02 Utställning Stig Winnerskog, Malmbergets bibliotek

## Mars

- 1-30 Utställning från Argentina, Centralskolans Café
- 4-8 Sportlov
- 4-14 Utställning, "Andra världskriget" Gällivare hembygds-museum
- 6-17 Nordanvind övning med 30 000 personer
- 9 Invigning av nya järnvägsstationen
- 9 Rallarafton, Malmbergets Folkets Hus
- 9 12-timmarsloppet på skidor

- 10 Nordanvind övning i Malmberget, utrymning till Porjus
- 10 Trekantsloppet, skidtävling Hakkas-Ullatti-Sammakko
- 15-17 Gällivare vintermarknad
- 25 Våffeldagen, Centralskolans café

## April

- 1-30 Utställning Maj Siri Larsson, Centralskolans café
- 2-5 Påsklov
- 3-30 Utställning Hantverk, Gällivare hembygds-museum
- 6 Mini Dundret Runt, för barn
- 6-7 Utflykt Saltoluokta - visning
- 7 Dundret Runt
- 8-19 Utställning Lule äldvald Malmbergets bibliotek
- 9 Musikcafé "The real group" Gällivare, Folkets Hus
- 20 Dundret Rennen
- 20 Gällivare Nappet
- 20-21 Utflykt till Suorva och Ritsem, visning
- 30 Valborgsmässöfirande



## DEN BÄSTA TIDEN

Det är bara 30 dagar kvar till en premiär som hundratals Gällivarebor väntar på. Deras dröm är en klarblå himmel över sagofjället Akka, sol, värme, skoterfärder och vinterfiske. Drömmen uppfylls den 1 mars och pågår t o m 5 maj. Nu har även

du möjlighet uppleva den bästa tiden på året. Det finns ännu kvar husvagnsplatser i Ritsem och Sjöfallet. Om du inte har husvagn kan du boka logi i kommunens anläggningar. Boka nu på tfn 0970-166 60.

Ansvarig utgivare: Ralph Forsberg  
Redaktör: Lars Israelsson  
Foto: Lars Sundvall

Produktion:  
Malmfältens Grafiska AB, Gällivare

FJÄLLVÄDERTELEFON

0970 - 185 08 15/2 - 5/5

Kl. 05.00 OBSERVATIONER från Ritsem, Aluokta och Nikkaluokta  
Kl. 07.30 PROGNOSE

## GÄLLIVARE VINTERMARKNAD

Tredje helgen i Mars, i över 200 år, har Gällivare vintermarknad anordnats. 300 försäljare gör strålade affärer. Slöjd och hantverk visas. Tävlingar med hundspann och skoter. Utställningar med miljö som tema. Dans och nöjen. 30 000 personer besöker marknaden, men i år kommer ytterligare 24 000 personer från övningen Nordanvind. Boka in årets höjdpunkt 15-17 mars!

Vill du veta mera? Ring eller besök turisbyrå på Centralskolan Gällivare tfn 0970-166 60.